

art e

Marina Constantinescu

CRONICA DRAMATICĂ

rice călătorie, în principiu, te îmbogățește. Ți dăruiește o șansă către un tip de experiență, de trăire. Și dacă lucrurile nu stau chiar așa de la început – inerțiile atîrnă greu, de multe ori – poți să-ți inventezi stări, întâlniri, imagini. Iar ele își vor căpăta concretețea. Întotdeauna

mă gîndesc așa și ca să-mi diluez pesimismul, să-l temperez, să mă pornesc la drum. Cît de scurt. Să mă bucur de forme ale libertății, de mici evadări din șabloanele inevitabile ale programului zilnic, să-mi amăgesc oboseala. Teatrul în sine este un soi de aventură, de provocare a minții, a emoției, a propriei ființe. Fiecare spectacol este un drum către o creație, către un creator, către ficțiuni și alcătuirile lor, către hotare făcute după chipul cuvintelor, al imaginației, după forța cu care artiștii fac credibilă povestea lor. Un minunat exercițiu ca să nu îți pierzi prospețimea, ca să rezisti vremurilor și oamenilor, ca să încerci să afli cine ești.

Pe actrița Magda Stief nu am văzut-o jucînd decît în spectacolele din țară ale lui Vlad Mugur. În „Scaunele”, o montare care mă urmărește, în „Livada de vișini”, „Așa este (dacă vi se pare)”. Ionesco, Cehov, Pirandello. Trei lumi complet diferite, trei tipuri de limbaj ce aduc altfel replica pe scenă, aceeași rigoare în interpretare, aceeași umilință a căutării despre care vorbeam, curiozitate și deschidere în jocul Magdei Stief, atent asamblat de Vlad Mugur. Nu de mult, la Landshut, un oraș foarte aproape de München, a avut loc premiera cu „O, ce zile frumoase!”. Magda Stief – Winnie. Prima oară, din punctul meu de vedere, fără Vlad Mugur pe scenă. Deși... Am înțeles, mergînd acolo, că, într-un fel, și suma coincidențelor strînse, din punctul meu de vedere, în jurul acestui spectacol m-a decis să merg să-l văd. Scenografia, Helmuth Sturmer – căruia tocmai îi încheiam expoziția superbă din foaierea Teatrului Național din București, care a lucrat acest text acum doi-trei ani la Teatrul de Comedie, sala Studio, cu Tompa Gabor, inițiatorul și acestui proiect german. Regia, Sven Grunert care, de mult, la Ulm, l-a cunoscut pe Vlad Mugur și a reușit să descifreze, altfel, această profesiune, relația cu actorul, și datorită acestui Maestru în preajma căruia a căutat să stea o vreme. Și, nu în ultimul rînd, Beckett. Care a scris, cred, una dintre cele mai speciale și mai solicitante partituri pentru o actriță, Winnie este, probabil, o mare probă. Din multe puncte de vedere.

Am plecat mai devreme spre micul teatru Kammerspiele din Landshut. Am descoperit un loc splendid, intim, cochet, o casă de pe la o mie șapte sute și ceva care găzduiește acum ficțiuni. Privită de afară, casa aceasta la cărămidă roșie pare pierdută în oraș, rătăcită în secol, în timp. Intrînd pe o poartă impunătoare de lemn, ca în Ardeal, în care se decupează doar o mică ușă, ca pentru copii, începi să vezi proporții impecabil gîndite. Bîrne, lemn, mult lemn, păstrat, conservat, cultivat, înălțimi, perspective. Un hol, nu mare, în care spectatori poposec la o scurtă suetă, la un pahar de

Șoaptele măștilor

Magda Stief

vin, de bere. Pe pereți, de jur împrejur, o expoziție de pictură a lui Helmuth Sturmer. Măști. Zeci de chipuri, de expresii, de intenții, de mesaje, de ochi, de priviri, de palării, de alcătuirii și anatomii ale feței – pe ici, pe colo, poate, Vlad, Silviu, Schumi, variante cu ei, despre ei și alții alții care compun lumea lui Sturmer, proximități, universuri, prietenii. Schițe, notițe, exerciții. Pe un perete din fundul foaierei, un perete mare, foarte înalt, un imens tablou-colaj format din zeci de tablouri mici, zeci de măști care dau o imagine halucinantă în acest ansamblu. Forța și precizia detaliului – semn major al acestui artist, scenograf, pictor, inventator de imagini, de lumini, de ipostaze ale sinelui, ale diurnului, nocturnului. O călătorie deloc monotona. Un fel de prolog al spectacolului, discret, tainic, pe care aveam să-l decodăm mai târziu.

Urcînd o scară de lemn, la etaj se află sala. Studio. Intimă, echilibrată, cu aproximativ o sută de locuri. La picioarele spectatorilor, jos, ca într-o groapă, scena propriu-zisă. Și lumea lui Winnie. La care privesc, de unde stau cocoțată, cu emoție. Și cea mai frumoasă, complexă și sugestivă scenografie pe care am văzut-o pentru această piesă a lui Beckett. O instalație superbă, funcțională, poetică, suprarealistă a lui Helmuth Sturmer. În mijloc, Winnie. O vedem. Pînă la brîu, cu ochii mari, rotunzi, privind nostim, cu obrăjii fardați puternic cu roșu, ca la circ, ca la bîlci, ca atunci cînd vrei să mai atragi atenția asupra ta. Pentru cîteva minute mi se pare o balerină care și-a îmbrăcat tutu-ul de altădată. Dedesubt, o întregă țesătură de obiecte, oprite unul în celălalt, înghesuie într-un desen ce pare imposibil. Cabluri, o cadă veche, o mașină de scris, un monitor, scaune, oglinzi, zeci și zeci de obiecte strînse sub fusta balerinei. O coborîre în adîncul ființei, al memoriei. De unde stau, mi se pare că această platformă rotundă, suspendată și solid ancorată de cabluri și de ștangi, acest fragment de lume văzut și în secțiune este o ipostază, concretă, a haosului. Îmi pare că Winnie apare de sub pămînt, din caldarîmul unei străzi vechi cu pietre cubice care desenează un cerc ce se strînge în jurul taliei sale. Acolo,

dedesubt, sînt măruntaiele trecutului ființei sale, care se amestecă cu cele ale ființei mele, ale celuilalt, obiecte reziduale, memorie reziduală, straturi care ne alcătuiesc, pe care le purtăm cu noi, pe care, cineva, cîndva, dacă vrea, le poate observa. În secțiune, fragmentar, depinde de interes, de abilitate. Winnie se scufundă tot mai mult. În partea a doua, doar capul rămîne să spună povestea. Pămîntul o trage, o aspiră. Trecut-prezent, prezent-trecut. O atitudine clovnească asupra propriei confesiuni. Nimic patetic, nimic melodramatic. O adevărată performanță, de la idee, la jocul Magdei Stief. O mască. Cîntă, rîde, se rujează, vorbește, vorbește. O Winnie care își asumă tot ce se vede și tot ce nu se vede. Tot ce se spune și ceea ce nu se spune. Fiecare gest, fiecare privire, ochii, nasul, gura, palăria, fiecare element al acestui desen spune aceeași poveste și, în același timp, șoptește o alta. Secundă sau nu. Ca măștile lui Sturmer din foaiere. Ca măștile pe care le purtăm cu toții. Tensiunea spectacolului vine și din această asumare a lui Winnie. Din arta cu care Magda Stief și-a studiat acest rol, din arta cu care știe să-l facă. Pentru că Winnie se face pe scenă, la vedere, sub ochii noștri, creînd senzația că este pentru prima dată cînd faci cunoștință cu personajul lui Beckett. Chiar așa și este, în fond. Pentru că de fiecare dată este altfel atunci cînd harul își vîră coada năstrușnică. Este atîta măsura în cuvîntul rostit, în rotirea ochilor, în paradoxuri, în regret și în expansiuni, în tristeți și în bucurii, în ordine și în haos, încît Winnie poate să se intersecteze cu durerea mea, cu uimirea mea, cu strada mea, cu ființa mea și măruntaiele mele.

Un emoționant elogiu adus de Beckett memoriei. Individului. Identității. Un exercițiu cu și despre identități, unitar, armonios, din foaiere, în sală, în mine, semnat Magda Stief, Sven Grunert, Helmuth Sturmer, Robert Spitz.

Măștile șoptesc de pretutindeni. Poveștile murmurate compun desene și vieți, și destine. Pe pămînt, sub pămînt și în cer. ■

Kleines theater-Kammerspiele Landshut: *O, ce zile frumoase!* de Samuel Beckett. Regia: Sven Grunert. Scenografia: Helmuth Sturmer. Distribuția: Magda Stief, Robert Spitz.